

EBÛ OSMAN EL-HÎRÎ HZ. (6)*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi hakka hamdihi ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve alâ âlihî ve sahibihî ve men tebiahû bi ihsânin ecmaîn... Emmâ ba'd!..

Aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn, değerli kardeşlerim!

Evliyâullah ve sâlihlerin mübarek âlim ve ârif kulların hayatlarıyla ilgili *Tabakâtü's-Sûfiyye kitabını okumağa devam ediyoruz. Söz sırası Ebû Osman el-Hîrî Hazretleri'nde... Kitabın sayfasında, 14. –paragraf demeyelim, ne diyelim, fıkra diyelim– fıkroda kalmışız, okuyoruz.*

Bunların okunmasına, izahına geçmeden önce Peygamber SAS Efendimiz'in ruh-u pâkine bizden bir hediye-i Kur'âniye olsun acizâne, muhibbâne; sonra Peygamber Efendimiz'in âline, ashâbına, etbâına, evliyâullah, mürşidîn-i kâmilîn ve evliyâ-i mukarrabînin ruhlarına, sâdât u meşâyih turuk-u aliyyemizin ervâhına hediye olsun diye;

Bu diyarları Allah rızası için cihad edip fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

bu diyarlarda medfun bulunan enbiyaullah, evliyaullah sahabe-i kirâm, şehidler, gaziler, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından buraya zahmet edip, gelip dolduran, şereflendiren siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün müslüman âbâ ü ümmehât, ecdâd u ceddâd, akraba u taallukât, ihvân u evlâd u zürriyyâtlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Allah-u Teâlâ Hazretleri bizi sevdiği kullarından eylesin, ömrümüzü rızasına uygun geçirmemizi nasib eylesin, imtihanı başarmamızı nasib eylesin, Rabbimizin huzuruna sevdiği, râzı olduğu kullar olarak varmamızı nasib eylesin diye, bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyalım, öyle başlayalım:

.....

a. Fâcirle İlgiyi Kesmek

Ebû Osman el-Hîrî Hazretleri buyurmuş ki:

قَالَ وَقَالَ أَبُو عُمَانَ قَطِيعَةُ الْفَاجِرِ غَنَمٌ

TS. 173/14 (Kâle, ve kâle ebû usmân: Katîatü'l-fâciri gunmün) Arapça kısa bir cümle. Ebû Osman el-Hîrî Hazretleri, o büyük âlim ve ârif zât-ı muhterem diyor ki: “Fâcir insanla dostluğu, ahbablığı kesmek, alâkayı koparmak ganimettir, kazançtır.”

Biliyorsunuz, Allah-u Teâlâ Hazretleri dostluğu seviyor, kardeşliği seviyor, muhabbeti seviyor. İki müslümanın birbirini Allah için sevmesinin

sevabı çok yüksek. Birbirini Allah için seven insanların dereceleri çok yüksek. Bunlara *el-ehu fi'llah*, Allah için birbiriyle arkadaş, kardeş olmuş kimseler deniliyor. Bu işe de *el-uhuvvetü fi'llah*, Allah için arkadaş olmak, tabir ediliyor. Bu çok sevaplı işlerden birisi... Dervişlerin en büyük kazanç kapılarından birisi budur.

Derviş, tarikata girmiş olan insan, mâneviyât yolunu tutmuş olan insan, tabii ilim yolunu tuttuğundan bir sevap kazanıyor. Çok sevaplı bir ibadet olan zikri çok yaptığından bir sevap kazanıyor. Öteki kimselerle ihvan olduğu için, uhuvvet yaptığı için, kardeş olduğundan bir de bu kardeşlikten, dostluktan çok sevap kazanıyor, çok kâr ediyor.

Kardeşlik güzel bir şey... El-hamdü lillâh biz de, hem müslümanlar olarak bütün müslümanlar birbirleriyle kardeş; hem de tasavvuf yolunda, ilim irfân yolunda, maneviyât yolunda, ma'rifetullahı elde etmek yolunda aynı hocaya bağlı, bir şeyhin dervişleri birbiriyle ihvan oluyorlar, kardeş oluyorlar, o da güzel!

Yol güzel, maksat güzel; Allah'ın rızasını kazanmak, ma'rifetullahı ermek, her işi Allah'ın rızasına uygun yapmak, bilgi öğrenmek, cahil kalmamak, kalbi nurlandırmak... Bunların hepsi güzel şeyler. Şeytana uymamak, nefsi ıslah etmek, insanın nefsini ıslah etmesi güzel! Nefsin arzularına uymamak, nefsin arzularına karşı çıkmak güzel! Bunlar hep tasavvufun işleri... Bir de ahbaplık güzel!

Ahbaplığın, dostluğun, yardımlaşmanın sıradan insanlarla olması güzel de, bir de akraba ile olan dostluk var, o daha güzel! Onu daha çok methediyor Peygamber Efendimiz. Ona büyük teşviklerde bulunuyor. SAS Efendimiz buyuruyor ki:

“—Ömrünün uzamasını isteyen, sıla-i rahîm yapsın!”

Sıla-i rahîm ne demek? Akraba ile bağlantıları sağlamlaştırmak. Ziyaretine gitmek, yardım etmek, para vermek, ihtiyacını görmek, hastaysa tedavi ettirmek filan.

Bu buluşmak, birleşmek, sevişmek, dost olmak sevap da burada bu zât-ı muhterem tam aksine ne diyor: *(Katîatü'l-fâcir) Alâkayı koparmak sevap diyor burada, ganimet diyor. Ama kimden alâkayı koparmak? (Katîatü'l-fâciri) Facirden alâkayı kesip koparmak, o ganimettir, o sevaptır, o kazançtır.*

Neden?.. Fasık, facir insan, yâni fısk u fücurla uğraşan insan, yâni Allah'tan korkmayıp günah işleyen insan arkadaşını da kandırır, onun da koluna girer. Arkadaşlık muhabbetinden istifade ederek onu da kendi yanına çeker. Birçok insanın şaşırması, sapıtması edindiği arkadaşandır. Arkadaş saptırır onu. Kötü arkadaş insanı doğru yoldan saptırır, ayağını kaydırır, günahlara düşürür, ailesine baktırmaz, kumara alıştıırır, içkiye alıştıırır, zevke, safaya alıştıırır filan...

O zaman ne yapacak müslüman? Bu cins insanlardan alakayı kesecek. Alaka, ahbablık, dostluk iyi ama bunlarla iyi değil. Bunlarla alakayı kesmek lâzım. Binâen aleyh bir insan fâsık-ı mücahirse, yâni Allah'tan korkmadan günahları işliyorsa, haramlara alışmış, bulaşmışsa o zaman onunla alakayı kesmek sevap, alakayı kesmek kazanç... Hastalıklı insanın yanına gitmemek gibi... Aids hastalığı bulaşmış insanın yanına yaklaşmamak gibi bir şey, kendisine de bulaşmaması için.

O halde bu sözün sonucu nedir? Dostluk yaptığımız insanları seçerken, Allah'ın seveceği insanları seçmeliyiz. Allah'ın râzı olduğu, sevdiği yolda yürüyen iyi insanları seçmeliyiz. Kötü insanlarla pek samimi olmamalıyız, mesafeli olmalıyız. Evet, iş icabı gerekebilir. İctimâî hayatın gereği olarak konuşmak, bir arada bulunmak zorunluluğu olabilir; dairede, dükkânda, çarşıda, pazarda, seyahatte ve sâirede ama uzak durmak lâzım! Neden?.. Kötülüğü sana bulaşmasın, kötülüğünün sana zararı olmasın diye.

Evliyaullah büyüklerimiz diyorlar ki:

“—Gâfil müridin bile zararı olur insana...”

Mürid gafilse, gafil... Zikrullahtan gafil, Allah'ın kendisini gördüğünden gafil, şeytanın etrafında aldatmak için dolaştığından gafil, yarın rûz-i mahşerde Allah'ın huzurundan her nefesinin hesabını vereceğinden gafil... Gaflet sarmış kendisini. Onun bile zararı olur. Gafil müridin gafleti, öteki insanın kalbini rahatsız eder, gönlünü karartır.

Onun için, çok dikkat etmek lâzım iyi arkadaş seçmeğe... Alim kimselerle, fazıl kimselerle, olgun kimselerle, faziletli, erdemli, iyi huylu, tatlı dilli, güleç yüzlü, bilgili, görgülü, terbiyeli, edebli, zarif, kâmil, edib insanlarla dost olmak lâzım!

Öyle olmayan arkadaşlar varsa, onlardan biraz uzak durmalı ki, ateşe yaklaşan çok yaklaşırsa bir yeri yanar. Bir koku gelir, eyvah kumaş kokusu geliyor, ne oldu, işte bak eteğin değdi vs. bir yerin yandı. Yâni o bakımdan uzak durmak lâzım.

“—Peki bu gibi insanlar ne olacak?”

Bu gibi insanlara ancak nasihat edeyim diye, belki doğru yola çekebilirim diye, hakkı tebliğ edeyim, belki yola gelir diye, o zaman öyle yanaşılabilir. İrşad maksadıyla, tebliğ maksadıyla, terbiye maksadıyla, eğitmek, öğretmek maksadıyla gidilebilir.

“—Peki Hocam, bir kimseyle, düşündüm taşındım, danıştım, konuştum, beğendim, ahbab oldum. Sonra arkadaş sapıttı. Şimdi benim halim ne olacak? Keseyim mi alâkayı?”

Bu hususta alimler demişler ki:

“—Evet, madem iyilik kalmadı, kesilebilir alâka...” Bazısı da demişler ki:

“—Hayır! Sen onunla bir kere arkadaş oldun ya, arkadaş oldun mu, dostun mu? Dostun. Şimdi o namazı bıraktı, orucu bıraktı, doğru yolu bıraktı, eğri yola sapmağa başladı, günahları işlemeğe başladı; arkadaşın tehlikede, arkadaşının ayağı

kayıyor. Arkadaşın uçuruma yuvarlanacak, cehenneme düşecek, cayır cayır yanacak. İşte senin ahbaplığın, arkadaşlığın şimdi lâzım ona... Aman yetiş imdadına, elinden tut, uçurumdan onu çek, kurtar!” demişler.

Bu da iyi niyete dayalı bir şey... Yâni kötülüğe sapan insanı kurtarmak için olabilir.

Anlatırlar ki: Eski devirde bir alim kimse... Meşhur bir hikayedir bu. Şeyh-i San'an kıssası diye Edebiyat tarihine girmiş, birtakım kitaplarda vardır bu hikâyeye. Yemen tarafında bir alim kimse, bir hristiyan kıza aşık olmuş, evlenme teklif etmiş. Kız da:

“—Ben müslümana varmam. Dinini değiştirir, hristiyan olursan o zaman evlenirim.” filan demiş, ağır şartlar ileri sürmüştü.

Adam ona uymuş, onunla evlenmiş. Şartlarını kabul etmiş, onunla evlenmiş ama, onun talebeleri, müridleri her gün gelirlermiş, köşkünün balkonunun altına toplaşırlar, ağlaşırlarmış, yalvarırlarmış. Yâni peşini bırakmıyorlar hocalarının...

Kadın dayanamamış:

“—Yâ ne bunlar böyle? Ne istiyorlar senden?”

“—Bunlar benim eski talebelerim. Geliyorlar, yalvarıyorlar, bırakmıyorlar beni...”

Kız, onların bu bağlılığını, bu vefâsını görmüş, demiş:

“—Ne kadar güzel! Yâni bir türlü ahbaplığı kesmiyorlar, koparmıyorlar.”

İnsafa gelmiş, Allah gönlünü yumuşatmış. Belki o dervişlerin duası bereketiyle, müslüman olmuş. Ondan sonra şeyh de beraber, tekrar doğru yola gelmişler.

Hani bazen böyle de gerekebilir. Aklını kullanacak insan ama, “Fâcirlerden alâkayı kesmek bir kazançtır, kurtuluş vesîlesidir.” diye söylüyor bu mübarek zât, Ebû Osman-ı Hîrî Hazretleri.

Kötü arkadaş edinmeyin! Kötülüğünde devam eden insanlarla arkadaşlık yapmayın ki, size de zarar gelmesin!..

b. Arif Kulu Allah Günahdan Korur

قَالَ وَقَالَ أَبُو عُثْمَانَ حُقَّ لِمَنْ أَعَزَّهُ اللَّهُ
بِالْمَعْرِفَةِ إِلَّا يَذَلُّهُ بِالْمَعْصِيَةِ

TS. 173/15 (*Kàle ve kàle ebû usmân*) Birinci (*kàle*) nedir? O râvi, daha önceki günlerde adı geçen râvi dedi ki demek o. Ebû Osman Hazretleri şöyle buyurmuş: (*Hukka li-men eazzehu'llàhu bi'l-ma'rifeti, ellâ yüzillehû bi'l-ma'siyeh*)

(*Hukka lehû en yef'ale kezâ*) Bu bir terimdir Arapça'da, yaraşır demek; böyle yapmak yakışır, uygun düşer.

(*Hukka li-men eazzehu'llahu bi'l-ma'rifeh*) “Allah'ın ma'rifetulah verip de aziz kıldığı bir kimseye, (*ellâ yüzillehû bi'l- ma'siyeh*) günah işlettirmemesi, günah işleyip de zelil duruma

düşürmemesi yaraşır, yâni böyle yapar Allah. Yâni Allah bir kulu sevdi de, ma'rifetullahı verdi de âlim, ârif, evliyâ, eren, mübarek bir kul haline getirdi mi; madem ona ma'rifetullah verdi, kendisini tanıttırdı, bilgili kul eyledi, gönlünü nurlu eyledi, ârif bir kul eyledi, irfân sahibi eyledi, ona günah işletip de hor zelil düşürmemek de yakışır Allah'a yâni Allah-u Teâlâ Hazretleri öyle kullarını korur, günah da yaptırmaz.” demek.

Bu neye benziyor? Enbiyâullahın ismet sıfatına benziyor. Yâni enbiyâullah nasıl ismet sıfatına sahiptir, günah işlemekten masumdurlar, Allah tarafından korunmuşlardır. “Allah ma'rifetullah verdiği ârif kulları, hakiki ârif kullarını da günaha bulaştırmaz, korur. Onları günah işleyip de zelil duruma düşürmez.” diyor.

Tabii eğer kul öyle o derecelere yükselmişse, ne mutlu. Cenâb-ı Mevlâ'dan neyi istemeliyiz? Hem ma'rifetullahı istemeliyiz.

“—Yâ Rabbi! Beni de cahillikten kurtar, bana da irfândan nasib ver, beni de ârif kul eyle, beni de ma'rifetullahına âgâh eyle...” demek lâzım! Hem de, “Yâ Rabbi! Beni müslüman eyledin, âbid kulun eyledin, ârif kulun eyledin, böyle irfanla aziz ettin, günah işleyip isyanla zelil etme yâ Rabbi!..” diye dua etmek lâzım.

Evet, burada kalın harflerle yazarak söyleyelim, altını çizerek söyleyelim, bağırarak söyleyelim ki:

“—Allah’a ibadet etmek, aziz olmak vesîlesidir; Allah’a isyan etmek de dünyada, ahirette hor ve zelîl olmak vesîlesidir.”

Allah bizi isyan zilletinden kurtarsın, kendisine itaat izzetine sahip eylesin, mazhar eylesin... Cümlemizi haramlardan, günahlardan korusun aziz ve sevgili kardeşlerim!

c. Edep Nedir?

قَالَ وَقَالَ أَبُو عُمَانَ كَانَ يُقَالُ الْأَدَبُ سَنَدُ

الْفُقَرَاءِ وَزِينُ الْأَغْنِيَاءِ

TS. 173/16 (Kâle ve kâle ebû usmân) Aynı râvînin beyanına göre Ebû Osman şöyle söyledi: (Kâne yükâlû: El-edebü senede’l- fukarâ’, ve zeynü’l-ağniyâ’) “Şöyle denirdi, biz eskilerden şöyle duymuştuk: Edep fukarânın senedidir, ağniyânın süsü, zinetidir.”

Şimdi, edep ne demek? Bir şeyin usûlüne göre yapılması demek. Her şeyin usûlü vardır. Ustasının bildiği, erbâbının bildiği güzel usûlü vardır. Meselâ: Bir marangoz bir kapıyı yaparken, usta bir marangoz inceliklerini bilir, öyle yapar. Bunu çıraklarına öğretir. İşte marangozluğun edebini öğretiyor. Yâni güzel yapılmasını öğretiyor.

Yemek yemenin edebi vardır, namaz kılmanın âdâbı vardır, oruç tutmanın âdâbı vardır, her işin âdâbı vardır. Şimdi, dervişlere, yâni fukarâ dediği derviş demek, yâni Tasavvufa

girmiş insanlar. Arapçada dervişe fakir derler, Farsçada derviş derler. Ne demek? Tasavvufta kendisini yetiştirmeye namzet olan, gayret eden, tarikata girmiş insan. O kastediliyor.

Şimdi, farzlar vardır dinimizde, mutlaka yapmamız lâzım, farz. Şunu şöyle yapmak farz... Mutlaka yapacaksınız. Sünnetler vardır, Peygamber SAS Efendimiz yapmış, biz de yaparsak Efendimiz'in sünnetine uymaktan sevap kazanırız, o da lâzım. Ondan sonra edepler vardır. Edepler de daha ince, işin güzel teferruâtı demek. Müslüman farzları tutacak, sünnetleri tutacak, edeplere de riâyet edecek.

Edeb dervişin çok dikkat etmesi gereken bir şeydir. Yâni sadece farzları kılan bir insan, sünnetleri ihmal ediyorsa, niye sevaplı işleri yapmıyor? Edebi ihmal ediyorsa, tabii o daha büyük eksiklik. Onun için büyüklerimiz, bu yolun büyükleri edebe çok önem vermişler. Hatta hem duymuşsunuzdur, hem de levha olarak görmüşsünüzdür:

أَدَبٌ يَا هُوَ

“Edeb yâ hû!” yazıyor, ne demek? Yâ hû ne demek? Ey bu levhayı okuyan kişi, ey filanca demek. “Edeb yâhu!” ne demek? “Aman edebe dikkat et!” demek.

Edeb bir tâc imiş nûr-i Hüdâ'dan,
Giy ol tâcı, emin ol her belâdan.

(Et-turuku küllühâ âdâbun) Tasavvuf yolları, tarikatların hepsi tepeden tırnağa âdâbdır. Adam edeb sahibi olacak, her şeyin âdâbına riâyet edecek. Gözüne sahip olacak,

konuşmasına hakim olacak, hareketlerine dikkat edecek, her şeyi ölçülü yapacak, yâni edebine uygun yapacak. Tamam.

(El-edebü senede'l-fukarâ') "Edeb, dervişlerin senedir." Sened ne demek?.. Sened, bir şeyin istinâd ettiği dayanak demek. Tabii borcun da, ben falancaya borçluyum diye yazısı yazılıyor, ona sened deniyor. Yâni borcun dayanağı, borcun olduğunu ispat eden şey demek oluyor. Bu dervişlere çok lazımdır. Edeb, işin temelidir, istinad ettiği ana noktasıdır.

"Zenginlerin de zînetidir." Yâni fakire çok lâzım, zenginlere de eh, olursa yakışır, yaraşır iyi olur. Tabii burada zengin dediğine göre buradaki fukarâyı, malı olmayan insan mânâsına yâni tasavvufî mânâsına değil de –o da var da daha ziyade– malı da olmayan şöyle işte gariban kimse mânâsına anlamak da mümkün. Yâni onlara mutlaka lâzım, zenginlere de olursa, onlara da zinet olur. Ama mutlaka fukarâya edeb lâzım demiş oluyor.

d. Allah Günahları Affeder

قَالَ وَقَالَ أَبُو عُمَانَ أَوْجَبَ اللَّهُ عَلَى نَفْسِهِ الْعَفْوَ
عَنِ الْمُقْصِرِينَ مِنْ عِبَادِهِ لِذَلِكَ قَالَ كَتَبَ رَبُّكُمْ
عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا
بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ

غَفُورٌ رَحِيمٌ

(الأنعام: ٥٤)

TS. 174/17 (Kâle ve kâle ebû usmân) Hep aynı râvîden gidiyor rivâyetler. Ebû Osman Rh.A'in sözleri: (Evceba'llahu alâ nefsihi'l-afve ani'l-mukassirîne min ibâdih, li-zâlike kâle) Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm: (Ketebe rabbüküm alâ nefsihi'r-rahmeh, ennehû men amile minküm sû'en bi-cehâletin sümme tâbe min ba'dihî ve aslaha fe ennehû ğafûrun rahîm.) Bu bir ayet-i kerimedir, Sûretü'l-En'am'da 54. ayet.

Ebû Osman Hazretleri buyuruyor ki: "Allah, kendisine kullarından kusur işleyenleri affetmeyi kendisine vacib kıldı da, Kur'an-ı Kerim'de böyle buyurdu, bu sebepten bu ayet-i kerîmeyi buyurdu."

Neymiş ayet-i kerimenin mealı:

كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنَّهُ مَنُ عَمِلَ
مِنْكُمْ سُوءًا بِجَهَالَةٍ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَأَنَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ

(الأنعام: ٥٤)

(Ketebe rabbüküm alâ nefsihî) "Ey kullar! Sizi yaratan Rabbiniz kendisi üzerine, kendi nefsi üzerine yazdı ki..." Neyi yazdı? (Ketebe rabbüküm alâ nefsihi'r-rahmete) "Merhametli olmayı, rahîm olmayı kendisine yazdı Allah." Kimse onu mecbur edemez, ne dilerse onu yapar ama, Mevlâmız rahmetinden kendisi kendi üzerine Rahmân olmayı, Rahîm olmayı

yazdı. Rahmetle muamele etmeyi, kullarına rahmeylemeyi yazdı.”

(Ennehû) “Şöyle ki; (men amile minküm sû’en bi-cehâletin) Ey kullar! Sizden biriniz cahillikle bir kötülük işlerse, cahilliğinden bir kötülük yaparsa, (sümme tâbe min ba’dihî) bu günahı işledikten sonra kötülüğünü anlayıp da, ‘Tevbe yâ Rabbi!’ diye kötülüğünden sözle ve fiilen dönerse, tevbe ederse, (ve asleha) ve kendisini ıslah ederse, ıslah olursa, iyi hale dönerse, salih bir kul olursa; (feennehû gafûrun rahîm) Allah, onun eski günahına bakmaz, ona mağfiretiyle muamele eder. Çünkü Allah çok mağfiret sahibidir, çok rahmet sahibidir, Gafûr’dur, Rahîm’dir.” (En’am, 6/54)

Demek ki; bu ayet-i kerimeden kesin olarak biliyoruz ki: Bir kul bir kusur işlese, günah işlese, tevbe etti mi, ıslah oldu mu Allah affediyor. Dilerse affetmez. Ama affettiğini bildiriyor ki affetmeyi kendisi, üzerine vecîbe kılmış, kendisi, üzerine yazmış. Ben böyle yapayım diye buyurmuş, öyle takdir buyurmuş Mevlâmız; affediyor.

Bu müjdeden ne çıkar? Kusurluyum diyen kardeşlerimiz tevbe ederler, Allah afv u mağfiret eder. “Demek ki Mevlâmız kusuru affediyormuş, bağışlıyormuş. Tevbe yâ Rabbi! Senin rahmetin ne kadar çok, anladım yâ Rabbi! Hatamı anladım, gözyaşları ile sana tevbe ediyorum. Bundan sonra iyi işler yapmağa niyetlendim, onları da yaparım, yâ Rabbi beni afv u mağfiret eyle!” dedi mi Allah günahını bağışlıyor.

“—E günahı çok büyükse?”

Kulun günahı ne kadar büyük olursa olsun, Allah’ın rahmeti kulun günahından daha büyüktür, Allah’la yarışılmaz. Allah’ın rahmeti daha çok...

“—Canım ben şunu da yaptım, bunu da yaptım... Hocam, söylemeğe utanıyorum, gençliğimde, delikanlılığımda, tevbe etmeden önce, ıslah olmadan önce şunları şunları yaptım...”

Affeder, Allah afeder. Hatta mahşer yerinde o kadar afv u mağfiret edecek ki, şeytan bile bir ara ümide kapılacak. “Allah herkesi affediyor ya... Şunu da affetti, bunu da affetti, şunu da affetti, bunu da affetti... Acaba beni de affeder mi?” diye İblis bile, Şeytan bile bir ara heveslenecek diyor Peygamber Efendimiz. Yani Peygamber Efendimiz’in bu hadis-i şerifinden neyi anlıyoruz?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin çok affedeceğini, mağfiret edeceğini anlıyoruz.

Demek ki bir insan, “Ben artık günah işledim, Allah beni affetmez.” deyip ipin ucunu salıvermemeli, gevşememeli. “Olan oldu, battı balık yan gider...”

Artık battık bir kere günahlara...” demeyecek, “Allah affedermiş, tevbe eden kullarını bağışlarmış, bağışlamayı kendisine prensip edinmiş, karar almış, nefsi üzerine bağışlamayı yazmış, kullarına merhametli davranmayı kararlaştırmış, beni de affeder.” diyecek.

Bu bir müjdedir, büyük bir müjdedir. Eğer Allah-u Teâlâ Hazretleri her kulu, her işlediğinden

mutlaka cezalandırırsaydı yeryüzünde bir kul kalmazdı, hepsi mahvolurdu. Neden? Kusursuz kul olmaz da ondan.

Ne diyor Süleyman Çelebi:

Mi'rac'ta Peygamber-i Zîşânımız ümmetinin affını istiyor Allah'ın huzurunda:

*Ol zayıf ümmetlerin hali n'ola?
Hazretine nice anlar yol bula?..*

O benim dünyada bıraktığım şu zayıf ümmetlerimin hali ne olacak?.. Senin rızânı onlar nasıl kazanacaklar, senin huzuruna onlar nasıl gelecekler yâ Rabbi?..

*Gece gündüz işleri isyan kamu,
Korkaram ki, yerleri ola tamu.*

Tüm işleri, geceleyin, gündüzleyin hatalı işler yapmak, isyan etmek. Korkuyorum ki yerleri cehennem olacak.

Tamu ne demek? Cehennem demek eski Türkçe'de... Yâni gece gündüz isyan... Sonuç cehennem olurdu, eğer Allah rahmetiyle muamele etmeseydi.

Eğer rahmeti kendi nefsi üzerine kararlaştırmasaydı, yazmasaydı mahvolurduk. Ama çok şükür yazmış, kendisi o kararı vermiş. Hata işleyip de tevbe eden, sonra ıslah olan kulları affedeceğini bu ayet-i kerime müjdeliyor.

O halde ne yapacağız? Herkese bunu bildireceğiz. Korkma kardeşim, üzülme

kardeşim, olan olmuş bir kere, hadi gel bakalım tevbe et, Allah'ın iyi kulu olmağa karar ver, halini bir düzelt! Tevbe edip de ıslah olanları Allah affedecek diye müjdelememiz lâzım!

İşlediği gûnahtan dolayı, insanın ümitsizliğe düşmemesi lâzım. Ümitsizliğin haram olduğunu biliyorsunuz. İslâm'da ümitsizliğe düşmenin, ümitsiz olmanın, ümit kesmenin haram olduğunu biliyorsunuz herhalde...

لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ

(الزمر: ٥٣)

(Lâ taknetù min rahmeti'llâh) “Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyiniz!” (Zümer, 39/53) diye Allah'ın emri varken, Allah'ın emirlerine karşı gelmek, ümit kesmek yok!.. Ne olacak? Rabbim affeder diye ümit besleyecek.

Ama burada da bir tehlike vardır: Ümitlenip ümitlenip de, gevşek durup günaha devam ederse, ne olur? Belasını bulur, cezasını çeker. Yâni cıvıklaşmamak lâzım, ciddiyetini korumak lâzım, verdiği sözü tutmak lâzım, tevbe etmek lâzım! Tevbesinde sadakat göstermesi lâzım, kendi nefsini ıslah etmesi lâzım.

“–Falanca adam kumar oynamış, affeder mi Allah?” Affeder.

“–Zina etmiş, Allah affeder mi?..” Affeder.

“–Hırsızlık yapmış, affeder mi Allah?..” Affedebilir.

Birisi gelmiş, herhalde öyle bir şeyler yaptı cahiliyet zamanında. Peygamber Efendimiz, “Allah affeder.” deyince demiş ki:

“—Yâ Rasûlüllah! (Ve in zenâ, ve in seraka) Zina etmiş de olsa, hırsızlık yapmış da olsa affeder mi?”

“—E eder.”

Gene sormuş, gene eder, gene sorunca demiş ki:

“—Burnu yerde sürtesice, affeder! Allah affeti mi, affeder.” Sevd mi bir kulu, tevbesi samimi oldu da Allah sevdi mi, affeder muhterem kardeşlerim!

Bütün mesele, insanın kendisini Allah’a sevdirmesi... Ağlayacak, mûnis kul olacak, yumuşak kul olacak, samimi kul olacak, açıkça, erkekçe söyleyecek:

“—Yâ Rabbi! Ben kusurluyum ama pişmanım, mahcubum sana karşı, iyi kulun olmak istiyorum. Bırakamıyorum şu meret sigarayı, bırakamıyorum şu içkiyi, yardım et yâ Rabbi bana!” diyecek.

Samimi oldu mu Allah yardım eder. Candan istedi mi, dua neler yapar, neler yapar. Duanın açmadığı kapı olmaz. Ama samimiyetle isteyecek.

Peygamber SAS Efendimiz, Hazret-i Ömer Efendimiz’e bir dua etti, küfürden döndü, imana geldi. Dua çok şey yapar.

Peygamber SAS buyurmuş ki:¹

الدُّعَاءُ يَرُدُّ الْقَضَاءَ بَعْدَ أَنْ يُبْرَمَ

(كر. عن نمير بن أوس مرسلًا)

(*Ed-duàü yeruddü'l-kadàe ba'de en yübrame*)
“Dua kesinleşmiş olan kader-i ilâhîyi bile değiştirir. Allah’ın hükmünü değiştirtir, kulu iyi bir noktaya getirir.”

Dua edeceksiniz, boyun bükeceksiniz, mûnis bir kul olacaksınız. Mûnis ne demek? Yumuşak, kuzu gibi... Yumuşak kul olacaksınız, tatlı olacaksınız. Hani bazen çocuk yaramazlık yapar da, annesi babası, çok tatlı olduğu için affeder ya:

“—Hani gene bardağı kırdın ama kerata, ne kadar da tatlısın!

Hadi affettim.” der ya...

Mûnis olacaksınız. Yâni, Allah’a güzel kulluk edeceksiniz, samîmî kulluk edeceksiniz; o zaman affeder.

Affeder deyip şımarırsa, gazab eder. O da işin öbür tarafı, hemen yanında... Şımarmayacak, edepsizleşmeyecek, şirretleş- meyecek.

¹ İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimâşk*, c.XXII, s.158; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.511, no:8911; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1077; Nümeyr ibn-i Evs el-Eş'arî Rh.A'ten.]

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.63, no:3119; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XII, s.499, no:12407; RE. 207/12.

e. Zühdün Hükümü

قَالَ وَقَالَ أَبُو عُثْمَانَ الزُّهْدُ فِي الْحَرَامِ

فَرِيضَةٌ وَفِي الْمُبَاحِ فَضِيلَةٌ وَفِي الْحَلَالِ قُرْبَةٌ

TS. 174/18 (Kàle ve kàle ebû usmân: Ez-zühdü fî'l-harâmi farîdatün, ve fî'l-mübâhi fadîletün, ve fî'l-helâli kurbetün.)

Zühd üzerine konuşuyor Ebû Osman Hazretleri. (Ez-zühdü) Zühd ne demek? Umursamamak, istememek, dünyalığa aldırmamak demek, dünyalığı sevmemek demek. Dünyalığa karşı müstağni olmak demek.

“—Tamam kardeşim senin olsun! Al, para da, pul da, mal da, mülk de, mevkî de, makam da senin olsun! Tamam, gözü yok... Bu göz tokluğuna zühd derler. Müstağni olmaya zühd derler.

(Ez-zühdü fî'l-harâm) “Haram olan şeylere karşı müstağni olmak, zühd sahibi olmak, böyle aldırmamak, istememek, önem vermemek, böyle hırs beslememek...” Bu nedir? “Harama karşı zühd, (farîdatün) farzdır. Herkes öyle olacak. Herkes harama karşı zühd sahibi olacak, istemeyecek, yüz çevirecek haram oldu mu...”

Haram nedir?.. İçki haramdır, zina haramdır, kumar haramdır, faiz haramdır... Tamam. Zaten haramları liste yapacaktınız, biliyorsunuz. Haramlara müstağni olacaksınız, hiç aldırmayacaksınız, hiç gözünüzü çevirip bakmayacaksınız. Hiç haramlara

*heveslenmeyeceksiniz, arzulamayacaksınız.
Harama karşı zühd farz.*

(Ve fi'l-mübâhi fadîleh) “Mübah olan şeye karşı zühd fazilettir.”

Mübah olan şeyler nedir?.. Allah'ın haram kılmadığı, serbest olan şeylere –yapsa da olur, yapmasa da olur– onlara mübah derler. Yâni Allah ibaha eylemiş, müsaade eylemiş, yapabilirsiniz demiş. İlle yapın da değil. Yapabilirsiniz, canınız isterse yaparsınız. Mübah, ortada; ne haram, ne farz... Şöyle ortada..

Hani nötr diyorlar ya...

“Mübaha karşı zühd fazilettir.” Bak adam, mübahı bile istemiyor. Mübah aslında ama onu bile istemiyor. Fazilettir bu.

(Ve fî'l-halâli kurbetün) “Helâle karşı zühd Allah'a kurbiyettir, Allah'a yakınlıktır.”

Allah'ın öyle er kulları vardır ki, öyle mert kulları vardır ki, öyle sâfî kulları vardır ki harama bakmaz, mübaha da yanaşmaz, helâlden bile kendisini çeker. Helâl ama olsun... Helâlden bile zühd, ona bile aldırıyor.

“–Peki neye aldırıyor bu adam?” Allah'a güzel kulluk etmeğe bakıyor.

“–Bir misal ver de anlayalım Hocam!” dersiniz:

Hazret-i Ömer RA, halife olmuş. Halife ne demek?.. Devlet-i Aliyye-i İslâmiyye'nin devlet başkanı olmak demek, reisicumhuru olmak demek. Halife bu.

İslâm Devleti'nin başkanı olmuş. Ama hırkasında kırk yama varmış. Yamalıymış hırkası, sayısı kırk tane değilse bile yamalı hırka giyermiş. Sofrasında yemekleri çok sadeymiş, çok basitmiş. O kadar süssüz, çeşitsiz sofrası varmış ki...

Peygamber SAS Efendimiz'in zevcesi olan Hz. Hafsa, Hz. Ömer'in kızı. Hz. Ömer, Peygamber Efendimiz'in kayınpederiydi biliyorsunuz, Hz. Hafsa'dan dolayı. Babasının yanına gelmiş bir akşam, babası halife.

Bu peygamber hatunu, mü'minlerin annesi Hz. Hafsa RA, bu da İslâm Devleti'nin başkanı Hz. Ömer RA... Babasının yanına gelmiş. Bakmış ki, babasının sofrası yürekler parçalayacak gibi fakîrâne. Halifenin sofrası. Dayanamış, demiş ki:

“—Babacığım. Allah bizi fakirlikten kurtardı. El-hamdü lillah fütühat oldu, beytü'l-mâl ganimet doldu. Fakirlik gitti. Mal var, yiyecek var, giyecek var, her şey var... Niye bu sofrada kendine bu kadar eziyet ediyorsun, bu kadar fakîrâne sofra, kuru ekmek yiyorsun, katık yok, bir şey yok?..” filan diye acıdığı için babasına böyle söylemiş.

Babası da:

“—Sen bilmiyor musun Peygamber SAS Efendimiz hayattayken nasıl aç zamanlar geçti, nasıl karnına taş bağladı, nasıl böyle yoksulca hayat sürdü? Nasıl eline paralar, altınlar geçtiği halde yanında tutmadı, dağıttı? Nasıl

böyle çok zamanlar oruç tuttu? Onları bilmiyor musun?.. Ben de öyle yapacağım. Ölüp de onların huzuruna vardığım zaman, onlar gibi varmak istiyorum.” dedi Hazret-i Ömer.

Bu nedir?.. İşte bu helâle karşı zühd... Helâli bile istemiyor.

Halbuki:

“—Pekiyi, madem hazırladığın sarma varsa, dolma varsa kızım, sebze varsa, etli yemek varsa getir de yiyeyim bakalım! Madem istiyorsun, koy önüme de yiyeyim!” der insan.

E helâl... Kızı kendisine hediye getirmiş; kaşıklar, “Oh, çok da tatlı olmuş, eline sağlık. Lezîz olmuş, güzel yapmışsın, mâşâallah!” filan der insan.

Ama kuru ekmek yiyor, yamalı hırka giyiyor, zâhidâne yaşıyor. Helâle bile aldırıyor. Değil harama, değil mübaha, helâle karşı, kendisinin hakkı olabilecek tabii şeylere karşı bile duruyor.

Bunu tavsiye ediyor demek ki Ebû Osman. Yâni hayatını okuduğumuz zât. “Harama karşı zühd farzdır, farizadır. Mübaha karşı zühd fazilettir. Helâle karşı zühd kurbiyettir.” diyor.

Demek ki; mümkün olduğu kadar helâlleri bile azaltacağız ki, zâhidâne bir hayat sürmüş olalım da, dervişliğin tadını tadalım! Derviş, aslında biliyorsunuz fakir demek. Evet, sen zenginsin, zenginken geldin, derviş oldun ama, biraz evinde yiyecek olsa bile az ye, biraz fakirlerin halini anlarsın. İşte biraz miden kıvrılır, acır filan... Boynunu bükersin, sesin kısılır, benzin

sararır. İşte helâle karşı böyle yaptı mı insan, tabii kurbiyyet oluyor, Allah'a yakınlık oluyor.

Oruç tutuyor meselâ adam... Ramazan değil, bir şey değil. Niye bu gün oruç tuttun?.. Eh, sevap kazanayım diye.

Demek ki zühdün üç çeşidi varmış. Haramlara karşı zühd, mübahlara karşı zühd, helâle karşı zühd. Harama karşı zühd farîzaymış, farzmış, bu zât-ı muhterem öyle beyan ediyor. Mübaha karşı zühd faziletmiş. Helâle karşı zühd kurbiyyetmiş. Biraz zâhidâne hayat yaşayın demiş oluyor bize.

f. İşleri Allah'a Havale Etmek

قَالَ وَقَالَ أَبُو عُمَانَ التَّفْوِيضُ رَدُّ مَا جَهِلْتَ
عِلْمَهُ إِلَى عَالِمِهِ وَالتَّفْوِيضُ مُقَدِّمَةُ الرِّضَا
وَالرِّضَا بَابُ اللَّهِ الْأَعْظَمِ

TS. 174/24 (Kàle, ve kàle ebû usmân: Et-tefvîdü reddü mâ cehilte ilmehû ilâ àlimihî; ve't-tefevvîdü mukaddimetü'r-rıdâ; ve'r-rıdâ bâbu'llâhi'l-a'zamu.)

Tefvîz-i umûr etmek diye bir şey var. Tefvîz-i umûr etmek ne demek? İşlerini Allah'a ısmarlamak demek, havale etmek demek... “—Yâ Rabbi! Sana tevekkül ettim, seni vekil edindim, işlerimi sana havale eyledim, sen bilirsini yâ Rabbi, sen bana yardım eyle yâ Rabbi, sana sığındım yâ Rabbi!” diye, işlerini Allah'a havale etmek.

Allah görüversin diye Allah'a tevekkül etmek. Bu tefvîz, fe-vav- ye-dad harfiyle, tefvîz mühimdir.

Biliyorsunuz, meşhur alim Erzurumlu İbrâhim-i Hakkı Hazretleri'nin güzel bir şiiri var. Adı Tefvîznâme, bu kelimedenden. Ne diye başlıyor:

*Hak şerleri hayr eyler,
Zannetme ki gayr eyler,
Ârif anı seyr eyler,
Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.*

İşte “Neylerse güzel eyler.” diye işini Allah'a havale ediyor.

Uzun bir şiir. Şöyle birkaç sayfa sürecektir bir şiir. Sonra ne diyor:

*Bir şeyi murâd etme,
Olmazsa inâd etme,
Hak'tandır o, reddetme,
Mevlâ görelim neyler,
Neylerse güzel eyler.*

Yâni Allah'ın her şeyini hoş görüyor. Her şeyinin güzelliğini seziyor.

Mukadderâtın cilvelerini hikmetleriyle anlıyor, beğeniyor, tefvîz-i umûr ediyor.

Bu yüksek bir duygudur. İmandan doğan, ma'rifetullahtan doğan bir duygudur bu. Allah'a inanıyor, Allah'ı biliyor, işlerini Allah'a ısmarlıyor.

Şimdi tarif ediyor burada: (Et-tefvîd) Tefvîz etmek ne demektir? (Reddü mâ cehilte ilmehû ilâ àlimihî) “Ne olduğunu bilmediğin şeyi, bilene havale etmektir.” diyor. Çünkü sen yarın ne olacağını bilmiyorsun, bu işin nereye varacağını bilmiyorsun, Allah biliyor. “Yâ Rabbi sana teslim ettim, seni vekil edindim, sana tevekkül ettim!” diyorsun. İşte ne olduğunu bilmediğin, ilminden cahil olduğun şeyi bilenine havale etmek... Bileni kim? Allah CC... Allah’a havale etmektir diye tarifini yapıyor.

Sonra da ikinci cümleyi söylüyor: (Ve’t-tefevîdü mukaddimetü’r-rıdâ) “Böyle işlerini Allah’a ısmarlamak, tefvîz etmek rızâ makamının ilk kademeleridir. (Ve’r-rıdâ) Rıdâ makamı ise, (bâbu’llâhi’l-a’zamu) Allah’a götüren en büyük kapıdır.” Allah’ın en büyük kapısıdır rızâ.

Rızâ ne demek?.. Allah insanın başına ne getirirse, kul râzı, kadere râzı, hiç itirazı yok. Allah’tan gelen her şeyden hoşnut ve râzı, eyvallah diyor. Bu, Allah’a götüren, Allah’a kavuşturan en büyük kapıdır. Tefvîz de, işini Allah’a ısmarlamak da, bu noktaya götüren işin mukaddimesidir diyor.

İnşâallah ağır gelmiyordur, anlıyorsunuzdur, inşâallah anlayıp yapacaksınızdır.

Yâni anlamak da güzel ama, anladığını uygulamak daha güzel!

Bir insan bir işini Allah’a havale etti mi, Allah onun her işini güzel eyler. Onun yapacağından daha güzel eder. Bu hususta bazı fıkralar anlatarak, bunu halk anlasın diye öğretmeğe çalışırlar. Misâl:

Adamın birisinin cuma gününde başına işler birikmiş. Cuma günü. Değirmenden çuval getirilecek... Buğday un olacak, öğütülecek, getirilecek ki evde ekmek kalmamış, çocuklar ağlıyor, ekmek yapsınlar. Evde ekmek yok. Değirmenden un getirilecek. Buğday öğütülmüş, un getirilecek eve bir. Tarlaya kanaldan, arktan su alınacak. Sıra o cuma günü ondaymış. Arktan su alınacak, bahçe sulanacak, sebzeler kurumayacak. O olmazsa, on beş gün sonra gelecek sırası, yirmi gün sonra gelecek, bahçe kuruyacak, mahsül telef olacak.

Değirmene mi gitsin, tarlayı sulamağa mı gitsin, –hepsi epeyce uğraştıracak işler– cuma namazına mı gitsin? Bir de koruda hayvanı varmış, o hayvan da alınacak. Hayvanı gidip alacak, ona binecek, götürecektir değirmenden yükleri alacak, eve getirecek filan... Yâni hepsini birden yapması mümkün değil. Demiş ki:

“–Yâ Rabbi! İşlerimi sana havale ettim.”

Kalkmış, cuma namazına gitmiş. Cuma namazını kılmış, eve geliyor... Yâni tefvîz eylemiş işlerini, Allah’a havale etmiş. Eve geliyor ama, korka korka geliyor. Kapıdan girerken...

Hanıma da söylememiş ben cumaya gideceğim diye, sabah çıkarken. Hanım şimdi beni görünce;

“–Be adam, un nerede? Hani ekmek yapacaktık? Çocuklar iki gündür aç, ağlaşıyorlar...” filan der diye, korka korka evin kapısından girmiş.

Bakmış hanım bağırıyor, çocuklar eteğine sarılmıyor, “Baba açız!” demiyorlar. İçeriden

ekmek kokuları geliyor... Şaşırmış. Ama cuma namazını kıldı geldi. Sormuş:

“—Ne oldu hanım?” Hanımı demiş ki:

“—Sen gittin, biraz sonra komşu değirmenden geldi. E baktım, hayvanından indirdiği çuvallar bizim işaretli çuvallarımız.

‘—E bu çuvallar bizim!’ dedim,

‘—Hay Allah! Yanlış almışım. Pekiyi sen bunları al!’ dedi, tekrar değirmene kendi unlarını almağa gitti. Unlar öyle geldi. Ben de unlarımız gelince ekmek yaptım, işte çocukları doyurdum.”

Haa, bir iş halloldu. Biraz sonra bir kişneme sesi duymuş, bakmış at bahçede. Kösteğini, ipini koparmış, çitten atlamış, eve gelmiş. Halbuki gidip almasaydı kurtlar parçalayacaktı. O da öyle kurtulmuş.

Biraz sonra öbür komşusu gelmiş, demiş:

“—Yâ, bu gün senin tarlanın su günüydü, suyu sen alacaktın, bahçeni sulayacaktın, niye gelmedin?..”

“—Sorma, işte işlerim çok da gelemedim.” Cumaya gittim filan dememiş de, “Gelemedim, ne yapayım?” demiş. “Kaçtı artık fırsat. Kurursa kuruyacak sebzeler, meyvalar...” filan deyince;

“—Yok, meraklanma. Senin gelmediğini görünce ben suyun önünü açıverdim arkı, senin bahçeni bir güzel sulayıverdim senin nâmına.” demiş.

O da teşekkür etmiş.

Yâni şimdi Allah’a işlerini havale etti, yetişemeyecek, zaten birisine gitse üç tanesi yapılmayacaktı. İbadete gitti, Allah öteki işlerine de yardımcı oldu.

Böyle misaller anlatırlardı eskiden. Allah'a tevekkül etmenin, işlerini havale etmenin güzelliğini anlatmak için insanlara. Bir tane daha anlatalım zaman müsaitse:

Birisi de:

“—Ben de Allah'a tevekkül ettim, işlerimi tefvîz eyledim. Çöle yolculuğa çıkacağım. Yanıma heybe almadan, kırba almadan, su almadan, yiyecek almadan, çöle öyle çıkacağım.” demiş.

Kendi kendine, “Tevekkül ettim Allah'a, tefvîz ettim işlerimi Allah'a, Allah benim Rabbim, ona dayandım, işlerimi ona ısmarladım.” deyip öyle çıkmış. Hem de demiş:

“—Allah'a tevekkül ettim, Allah tevekkül edenlerin yardımcısı oluyormuş. Hem de şu ağzıma balla kaymaktan başka bir şey koyarlarsa, yemem! Baldan, kaymaktan başka bir şeye ağzımı açmam!” demiş.

Çıkmış yola... Yâni tevekkülü böyle yapmış, tefvîzi böyle yapmış.

Çölde yola çıkmış ama, çölde yolculuk kolay değil ki, uçsuz bucaksız bir yolculuk, sıcak.

Aşağıda kızgın kum, basınca göçüyor, insanın tâkati kalmıyor. Üstünde güneş, fırın gibi her taraf sıcak... Yürümüş yürümüş yürümüş, tâkati kalmamış, gözleri kararmağa başlamış, pişman olmağa başlamış;

“—Hay Allah! Heybe de almadık, kırba da almadık, su da almadık yanımıza, galiba öleceğiz...” filan diye.

Neyse tâkati kesilmiş, küt düşmüş. Kumların üstüne düşmüş güneşin altında çölde. Bayılacak hale gelmiş.

Burada bu böyle düşerken, ileriden kervan geçiyormuş o sırada. Kervandakilerden bir tanesi demiş ki:

“—Ufukta bir karaltı gördüm, adama benziyordu, düştü.”

“—Yok yâ! Burası öyle bir yeridir ki çölün, in cin olmaz burada.

Köy yoktur, insan olmaz buralarda. Böyle tek başına insan olmaz. Sen yanlış bir şey görmüşsündür, serap görmüşsündür.”

“—Yok, serap görmedim. Adamdı, yürüyordu, pat diye düştü.”

“—Yok yâ! Yabani hayvandır filan...”

“—Hayır değil, adamdı. Kesin, doğru gördüm.” filan deyince:

“—Eh, gidelim bari.” demişler.

Bir ikisi atını o tarafa çevirmiş, o söyleyen istikamete varmışlar. Bir taraftan da, “Hey orada birisi var mı?” diye bağıyorlarmış, bu da duyuyormuş yattığı yerden ama, “Ben Allah’a tevekkül ettim, seslenmeyeceğim.” diyormuş, ses de vermiyormuş.

Yanına kadar gelmişler, bulmuşlar izlerinden.

“—Tamam bir adam yere düşmüş, vay yazık! Bayılmış bu, güneş çarpmış.” demişler.

Birisi demiş ki:

“—Güneş çarpan insana balla, erimiş tereyağı akıtırlarmış ağzından. Gidin kervandan öyle bir şeyler bulun!” demiş.

Birileri koşmuş, kervandan erimiş yağ bulmuş, bal bulmuş. Kaşıkla bunun ağzına, zorla açtırarak, akıtarak böyle onu baygınlıktan kurtarmağa çalışırken, bu gülererek kalkmış.

“—Yâ Rabbi! Senin va’din haktır. Sen,

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ

(الطلاق: ٣)

(*Ve men yetevekkel ala’llâhi fehüve hasbüh*)
‘Kim Allah’a tevekkül ederse, Allah ona kâfi gelir.’ (Talâk, 65/3) buyurdun. Evet, seni imtihan etmek doğru değil ama, ben de tevekkülümü deneyim dedim. Bak, tam benim şart koştuğum şekilde imdadıma yetiştin.” demiş.

Böyle hikâyelerle bu işi anlatırlar.

Yâni, Allah’a işlerini havale etmek güzel bir şeydir. Rızâ makamının ön kısımlarıdır, ön kademesidir bu. Kadere rızâ da çok yüksek bir tasavvufî makamdır.

Evet, dört dakika kalmış yatsıya. O halde tefvîz-i umûr etmekte sohbetimizi bırakmış olalım! 20. fıkrada kalmış oldu dersimiz.

Prof. Dr. Mahmud Es’ad COŞAN

05. 10. 1996 - İstanbul

[Bütün TASAVVUF SOHBETLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü